

การพัฒนาแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

The Development of Model of Supervision to Enhance Teacher's Learning Management for Students with Learning Disabilities.

ปิยะธิดา ช่างประเสริฐ^{1*} เจษฎา กิตติสุนทร¹ และสิริลักษณ์ โปรงสันเทียะ²
Piyatida Changprasert^{1*} Chetsada Kittisuntorn¹ Siriluck Prongsantia²

¹สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000

²สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000

¹Curriculum and Instruction Program, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nakhon Ratchasima, 30000, Thailand

²Special Education Program, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nakhon Ratchasima, 30000, Thailand

*Corresponding author, e-mail: Piyatidaaor@esdc.go.th

(Received: May 17, 2021; Revised: Jun 22, 2021; Accepted: Jul 22, 2021)

บทคัดย่อ

การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็นจึงวิจัยเพื่อพัฒนาและประเมินผลการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่างครูแกนนำการจัดการศึกษาศาสตร์ จำนวน 3 คน และครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เรียนรวมในชั้นเรียนปกติ จำนวน 6 คน ของปีการศึกษา 2561-2563 วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติค่าที (t-test) แบบ Dependent พบว่า 1) รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (TPIE model) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการนิเทศ (Training) ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการนิเทศ (Planning) ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติการนิเทศ (Implementing) และขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating) ส่วนการประเมินคุณภาพของรูปแบบมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$ S.D. = 0.51) 2) ผลการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (TPIE model) ปรากฏว่า ครูมีความรู้และทักษะในการจัดการเรียนรู้ ครูมีความรู้และทักษะในการนิเทศการสอนและครูมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ หลังการใช้รูปแบบการนิเทศสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น รูปแบบการนิเทศนี้ช่วยพัฒนาครูที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ให้มีความรู้และทักษะในการจัดการเรียนรู้และการนิเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การพัฒนาแบบการนิเทศ ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

Abstract

The promotion of learning management of student with learning disabilities was very necessary. Thus the model of supervision to enhance teacher's learning management for student with learning disabilities was created through research and development activities. The objective was to develop and evaluate the model of supervision to enhance teacher's learning management for students with learning disabilities. The sampling groups were 3 master teachers and 6 general teachers who taught students with learning disabilities in 2018 to 2020 academic year. Data were analyzed to find out the mean, percentage, standard deviation and dependent t-test. *The results indicated that* the model of supervision TPIE model to enhance teacher's learning management for students with learning disabilities was divided into 4 steps: training, planning, implementing and evaluating. The result of the model was appropriately at the highest level ($\bar{X} = 4.6$ S.D. = 0.51). The evaluation of model of supervision to enhance teacher's learning management for students with learning disabilities found out teacher's knowledge and skill in learning management, teacher's knowledge and skill in learning management supervision and teachers'

perception of learning management for students with learning disabilities, after using TPIE model were significantly higher than before at .05 level. Therefore, the model of supervision was effective to develop teachers, who taught student with learning disabilities, in learning management and supervision.

Keywords: The development of model of supervision, Teachers who teach students with learning disabilities, Students with learning disabilities

บทนำ

การศึกษาเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่สำคัญที่สุด การพยายามจัดการศึกษาให้กับทุกคนหรือการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for all) จึงเป็นการแสดงถึงความตระหนักในสิทธิมนุษยชนที่สำคัญนั้น โดยประเทศไทยได้ออกกฎหมายเพื่อรองรับสิทธิดังกล่าวเช่นเดียวกัน อาทิเช่น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 วรรค 2 ระบุว่า “การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ ดังนั้นรัฐบาลจึงต้องจัดการศึกษาให้ทุกคนไม่ว่าจะเป็นเด็กปกติ เด็กที่มีความบกพร่องหรือเด็กด้อยโอกาส เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เข้าใจตนเองและพัฒนาศักยภาพของตนเองสูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้ (Pengkit, 2017, p.5)

จากข้อมูลสารสนเทศปีการศึกษา 2562 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีนักเรียนพิการ 9 ประเภท จำนวน 432,590 คน ซึ่งในจำนวนนี้เป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ จำนวน 371,210 คน คิดเป็นร้อยละ 85.81 ซึ่งพบว่า จำนวนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้มีจำนวนมากกว่าร้อยละ 80 ของนักเรียนพิการทุกประเภท (Bureau of special education administration, 2020, Online) โดยบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้คือ บุคคลที่มีความผิดปกติในการทำงานของสมองบางส่วนที่แสดงถึงความบกพร่องในกระบวนการเรียนรู้ที่อาจเกิดขึ้นเฉพาความสามารถด้านใด ด้านหนึ่งหรือหลายด้าน คือ การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ซึ่งไม่สามารถเรียนรู้ในด้านที่บกพร่องได้ทั้งที่มีระดับสติปัญญาปกติ ซึ่งทำให้เด็กมีผลการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงของตนเอง จากปัญหาดังกล่าวนี้นี้ จึงทำให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ไม่สามารถเรียนรู้ในวิธีสอนแบบเดียวกันกับเด็กปกติทั่วไป จะต้องได้รับการสอนที่สอดคล้องและเหมาะสมกับวิธีการเรียนรู้ของเด็ก ถึงแม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะมีนโยบายในการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนพิการซึ่งพยายามที่จะขับเคลื่อนเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนจัดการศึกษาแบบเรียนรวม แต่ก็ยังพบปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินงานอยู่หลายประการ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พบว่า ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาพิเศษมีจำนวนน้อย และถึงแม้ว่าครูที่ปฏิบัติการสอนส่วนใหญ่อาจมีความรู้พื้นฐานทางการศึกษาพิเศษ แต่ไม่ได้จบวิชาเอกการศึกษาพิเศษโดยตรง ครูยังขาดทักษะและเทคนิควิธีการสอน ไม่เข้าใจกระบวนการวัดและประเมินผลเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ครูไม่เข้าใจการจัดทำแผน IEP และ IIP ประกอบกับครูมีภาระงานมากและมุ่งจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กปกติมากกว่าที่จะสนใจเด็กที่มีความต้องการพิเศษ รวมทั้งขาดการนิเทศ ติดตามการดำเนินงานการจัดการเรียนรวมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง (Special education bureau, 2014, pp. 142-151) จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นพบว่า ครูซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ยังประสบกับปัญหาหลายประการ โดยเฉพาะในเรื่องของการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นครูจึงควรได้รับการพัฒนาศักยภาพในเรื่องดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

การพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนการสอนของครูนั้นอาจทำได้หลากหลายวิธี เช่น การฝึกอบรม การประชุมสัมมนา การศึกษาดูงาน แต่วิธีหนึ่งที่น่าจะส่งผลโดยตรงทำให้ครูสามารถปรับปรุงกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพคือ กระบวนการนิเทศ ดังที่ Lowriendee (2014, p. 4) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการปฏิบัติงานร่วมกัน ด้วยการช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริมกันและกันระหว่างผู้ให้การนิเทศหรือผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศหรือระหว่างเพื่อนครู เพื่อที่จะพัฒนาหรือปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อให้ได้มาซึ่งประสิทธิผลในการเรียนของนักเรียน นอกจากนั้นการนิเทศการศึกษายังต้องเป็นความร่วมมือกันของบุคลากรทุกฝ่ายเพื่อเป้าหมายเดียวกันคือ คุณภาพการศึกษาและคุณภาพผู้เรียน

จากปัญหาดังกล่าว จึงได้ทำการศึกษาวิจัยพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยได้นำการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ

(Cooperative Professional) และการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Supervision or Peer Coaching) ซึ่งเป็นวิธีการนิเทศที่เหมาะสมในการนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบการนิเทศสำหรับครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยมุ่งการให้ความรู้ ส่งเสริม สนับสนุนครู เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูให้เป็นครูดี ครูเก่ง และมีศักยภาพโดยใช้กระบวนการนิเทศการสอน

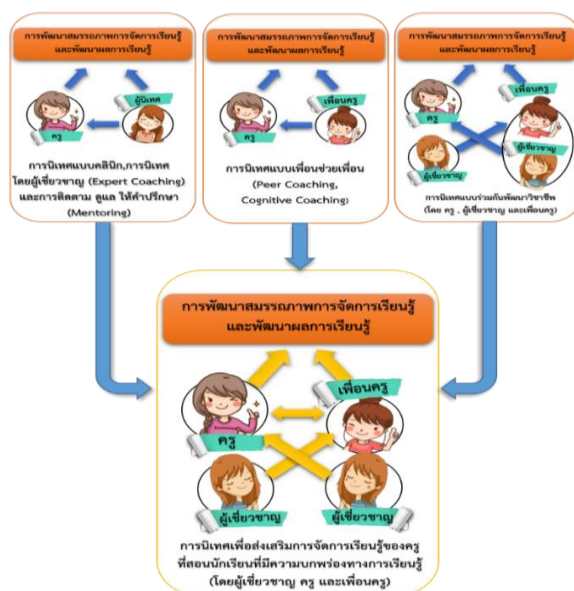
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้
- 2) เพื่อประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเป็นการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เป็นลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and development) แบบผสมทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Mixed method) เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ครอบคลุม กลุ่มลึกลงในหลากหลายแง่มุม โดยนำรูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับ ครูแกนนำการจัดการศึกษาพิเศษและครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เรียนรวมในชั้นเรียนปกติจำนวน 9 คน เป็นหน่วยการวิเคราะห์ (Unit of analysis) ในปีการศึกษา 2561-2563 มีการดำเนินการดังนี้

1. การออกแบบและพัฒนารูปแบบการนิเทศ (Design and development) เป็นการพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศ โดยการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและสภาพการดำเนินการและความต้องการการนิเทศของครูที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ และจากการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอน พบว่า การนิเทศแบบคลินิก (Clinical supervision) และการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Cooperative professional) ตามแนวคิดของการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการของ Glatthorn (1984, p. 5) และกระบวนการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Supervision or Peer Coaching) ตามแนวคิดของ Lowriendee (2014, p. 224) เป็นวิธีการนิเทศที่เหมาะสมในการนำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (TPIE model) สำหรับการสังเคราะห์กระบวนการนิเทศ สามารถแสดงได้ดังภาพที่ 1

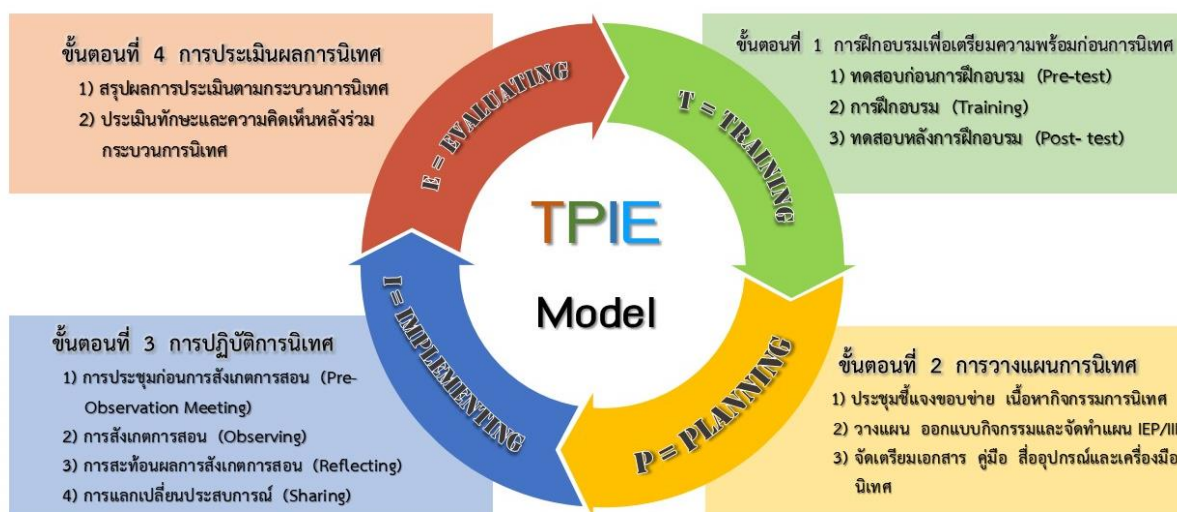
ภาพที่ 1 การสังเคราะห์กระบวนการนิเทศที่เหมาะสมในการพัฒนาความรู้และทักษะของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

การวิจัยได้นำร่างรูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้นไปตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศการสอน และด้านการศึกษาพิเศษ และนำผลจากการตรวจสอบไปแก้ไขปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบ คือ แบบตรวจสอบความสอดคล้องของร่างรูปแบบการนิเทศและคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น โดยจากการตรวจสอบความสอดคล้องพบว่า รูปแบบการนิเทศมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80-1.00

2. การทดลองใช้รูปแบบการนิเทศ (Implement) เป็นการนำรูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง คือ ครูในโรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 1 จำนวน 3 โรงเรียน จำแนกเป็น ครูแกนนำการจัดการศึกษาพิเศษ โรงเรียนละ 1 คน ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เรียนรวมในชั้นเรียนปกติโรงเรียนละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) และใช้การวิจัยเชิงทดลองแบบการทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One-group pretest – posttest design) โดยประเมินในด้านต่อไปนี้คือ 1) ความรู้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ 2) ความรู้ในการนิเทศการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ 3) ทักษะในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ 4) ทักษะในการนิเทศการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ และ 5) ความคิดเห็นของครูต่อการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบทดสอบความรู้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบความรู้ในการนิเทศการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ 3) แบบประเมินทักษะในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ 4) แบบประเมินทักษะในการนิเทศการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ และ 5) แบบวัดความคิดเห็นของครูต่อการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ รวมทั้งสิ้น 5 ฉบับ โดยทุกฉบับเป็นเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นและผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 และมีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความรู้ในการจัดการเรียนรู้ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการนิเทศด้วยสถิติทดสอบค่าที (t-test) แบบ Dependent

ผลการวิจัย

1. ผลการออกแบบและพัฒนา รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ได้รูปแบบการนิเทศที่มีชื่อว่า TPIE model ที่มีกระบวนการพัฒนาความรู้และทักษะของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน คือ 1) การฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการนิเทศ (Training) 2) การวางแผนการนิเทศ (Planning) 3) การปฏิบัติการนิเทศ (Implementing) 4) การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating) ดังภาพที่ 2

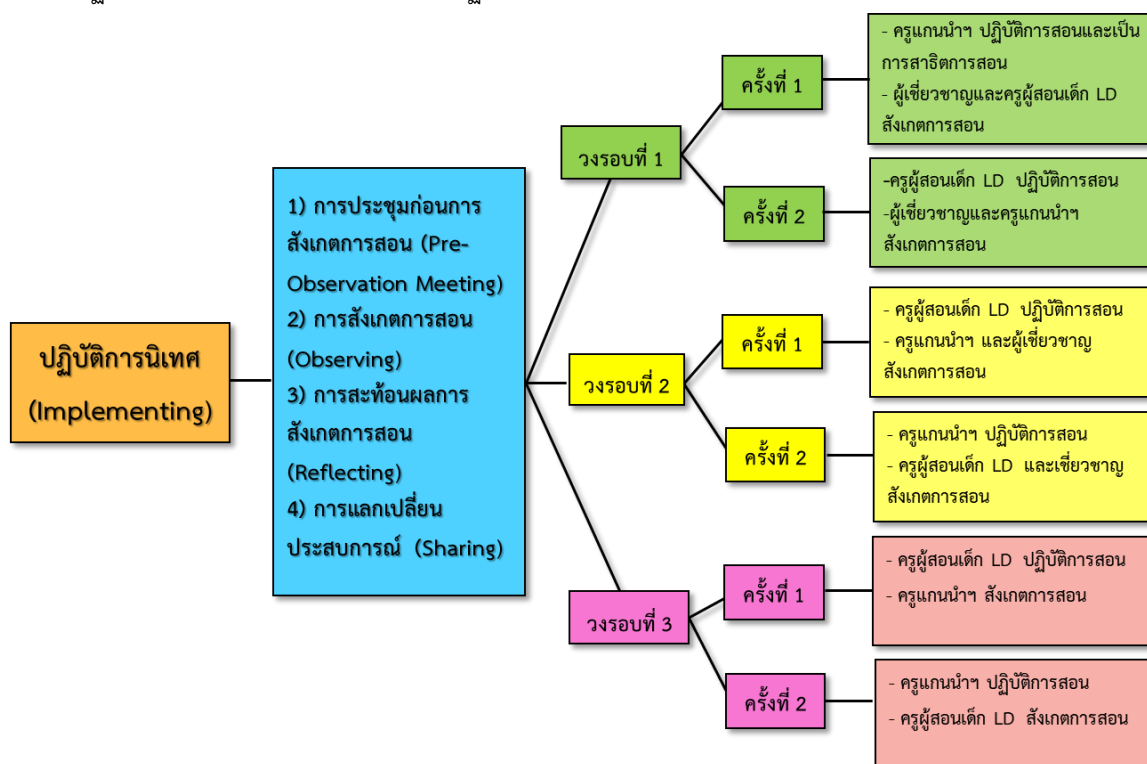
ภาพที่ 2 รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (TPIE model)

รายละเอียดแต่ละขั้นตอน มีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการนิเทศ (Training) ขั้นตอนนี้เป็นการอบรมให้ความรู้เพื่อปูพื้นฐานหรือทบทวนความรู้ให้แก่ครูก่อนการนิเทศ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้และหลักการแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศและการสังเกตการสอน

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการนิเทศ (Planning) ขั้นตอนนี้จะมีการประชุมก่อนการสังเกตการสอน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญในการปฏิบัติการนิเทศ ครูแกนนำการจัดการศึกษาพิเศษและครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ได้มีโอกาสนำเสนอความต้องการ รวมทั้งประเด็นที่สนใจในการปรับปรุงและพัฒนาทักษะการสอนของตนเองและทำความเข้าใจในประเด็นของการสังเกตการสอน เครื่องมือการสังเกตการสอนและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติการนิเทศ (Implementing) การปฏิบัติการนิเทศจะประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอนที่มีการดำเนินการเป็น 3 วงรอบ ได้แก่ 1) การประชุมก่อนการสังเกตการสอน (Pre-observation meeting) 2) การสังเกตการสอน (Observing) 3) การสะท้อนผลการสังเกตการสอน (Reflecting) และ 4) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Sharing) โดยในวงรอบที่ 1 และวงรอบที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญในการปฏิบัติการนิเทศจะมีบทบาทในการสังเกตการสอนและสะท้อนผลการสังเกตการสอนแต่ในวงรอบที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญในการปฏิบัติการนิเทศจะเป็นเพียงผู้สังเกตการณ์การปฏิบัติการนิเทศเพื่อสังเกตกระบวนการนิเทศของครูแกนนำการจัดการศึกษาพิเศษและครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้สำหรับการปฏิบัติการนิเทศสามารถแสดงได้ดังปรากฏในภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating) โดยในขั้นตอนนี้ผู้เชี่ยวชาญในการปฏิบัติการนิเทศ ครูแกนนำการจัดการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ร่วมกันประเมินผลสำเร็จของการนิเทศ พฤติกรรมการนิเทศการสอน และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ได้จากการสังเกตการสอน ตลอดจนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ของผู้สอน นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลย้อนกลับให้กับผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศในการนำไปปรับปรุงการนิเทศการสอนและการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผลการประเมินประสิทธิผลของร่างรูปแบบการนิเทศก่อนนำรูปแบบไปทดลองใช้ ซึ่งจากผลการประเมินพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องของรูปแบบการนิเทศ มีค่าตั้งแต่ 0.80–1.00 ซึ่งถือว่ารูปแบบการนิเทศ มีความสอดคล้องเหมาะสม และผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบพบว่า รูปแบบการนิเทศมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$ S.D.= 0.51) ทั้งนี้ได้นำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาพิจารณาแก้ไขปรับปรุงรูปแบบการนิเทศให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยในขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติการนิเทศ (Implementing) ขั้นการสะท้อนผลการสังเกตการสอน ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะว่าควรปรับเปลี่ยนจากคำว่า Feedback มาเป็นคำว่า Reflecting ซึ่งได้แก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2. ผลการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (TPIE model)

ผลการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (TPIE model) ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความรู้และทักษะในการจัดการเรียนรู้ ความรู้และทักษะในการนิเทศการสอน และความคิดเห็นของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการนิเทศ TPIE model

รายการ	ด้าน		จำนวน ครู	คะแนน เต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p value
การจัดการเรียนรู้	ความรู้	ก่อนเรียน		30	22.22	2.05		
		หลังเรียน	9	30	28.33	1.32	12.62*	.000
	ทักษะ	ก่อนเรียน		100	1.89	0.74		
		หลังเรียน	9	100	4.22	0.74	41.93*	.000
การนิเทศการสอน	ความรู้	ก่อนเรียน	9	20	10.33	1.73		
		หลังเรียน		20	17.78	1.20	22.03*	.000
	ทักษะ	ก่อนเรียน	9	50	1.93	0.92		
		หลังเรียน		50	4.34	0.56	49.73*	.000
ความคิดเห็น		ก่อนเรียน		100	2.28	0.21		
		หลังเรียน	9	100	4.22	0.20	2.67*	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ครูที่ใช้รูปแบบการนิเทศ TPIE model มีความรู้และทักษะในการจัดการเรียนรู้มีความรู้ และทักษะในการนิเทศการสอน และมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้หลังการใช้รูปแบบการนิเทศสูงกว่าก่อนการใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้พบว่า

1. การพัฒนารูปแบบการนิเทศในครั้งนี้ ได้ศึกษาหลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศการสอน และดำเนินการพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนโดยการวิจัยและพัฒนา ร่วมกับหลักการแนวคิดของการออกแบบการสอนเชิงระบบ (Instructional system design) ADDIE model (Tongpanich, 2019, Online) ร่วมกับกรอบการวิจัยและพัฒนา (Research and development) รวมทั้งได้ศึกษาวิเคราะห์สภาพและประเมินความต้องการจำเป็นในการนิเทศการสอนในทุกมิติที่เกี่ยวข้องทำให้ได้ข้อมูลที่เหมาะสมและสอดคล้องในการกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนสำหรับครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ใน 2 ด้าน คือ 1) พัฒนาความรู้และทักษะในการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ และ 2) พัฒนาความรู้และทักษะในการนิเทศการสอน

นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ซึ่งในการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้นั้นมีกระบวนการหรือขั้นตอนที่เป็นระบบที่สามารถส่งเสริมให้ทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเข้าใจกระบวนการได้อย่างชัดเจน และสามารถนำสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยในกระบวนการนิเทศ “TPIE model” ได้มีการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติที่สอดคล้องเหมาะสมไว้อย่างชัดเจน โดยเริ่มจากขั้นตอนที่ 1 การฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการนิเทศ (Training) ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการนิเทศ (Planning) ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติการนิเทศ (Implementing) และขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating) ซึ่งขั้นตอนต่าง ๆ จะส่งผลให้กระบวนการนิเทศมีประสิทธิภาพและส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนของครูที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yuenyong (2011, pp. 196-209) ในการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการ เรียกว่า C PIE model ที่มีกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอน โดยประกอบด้วยการดำเนินการ 4 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 Classifying: C การคัดกรองระดับความรู้ ความสามารถและทักษะที่สำคัญเพื่อจัดกลุ่มครูและวิธีการนิเทศที่เหมาะสม ขั้นตอนที่ 2 Informing: I การให้ความรู้ก่อนการนิเทศ ขั้นตอนที่ 3 Proceeding: P การดำเนินงาน ได้แก่ 1) การประชุมก่อนการสังเกตการสอน 2) การสังเกตการสอน 3) การประชุมหลังการสังเกตการสอน ขั้นตอนที่ 4 Evaluating: E ประเมินผลการนิเทศ

2. ผลการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ พบว่า

2.1 ครูมีความรู้และทักษะในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ หลังการใช้รูปแบบการนิเทศสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศ ทำให้เห็นว่รูปแบบการนิเทศมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการนิเทศนี้มีการพัฒนาที่นอกจากจะเป็นไปตามหลักการ แนวคิดและทฤษฎีแล้ว ยังสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการนิเทศของกลุ่มเป้าหมายอีกด้วย ทั้งนี้ในกระบวนการนิเทศ “TPIE model” ในขั้นตอนที่ 1 การฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการนิเทศ (Training) ขั้นตอนนี้เป็นการอบรมให้ความรู้เพื่อปูพื้นฐานหรือทบทวนความรู้ให้แก่ครูก่อนการนิเทศ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ทำให้ครูมีความรู้และมีทักษะก่อนถึงขั้นตอนในการลงปฏิบัติการนิเทศจริงในห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการนิเทศแบบคลินิก (Clinical supervision) ที่ต้องมีการฝึกอบรมสำหรับผู้ที่จะทำหน้าที่นิเทศก่อนที่จะปฏิบัติการนิเทศเพื่อให้การนิเทศเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ชัดเจน (Lowriendee, 2014, p. 96) และยังสอดคล้องงานวิจัยของ Yuenyong (2011, p. 206) ที่พบว่า การให้ความรู้ก่อนการนิเทศเป็นสิ่งสำคัญและเป็นการสนองความต้องการแก่ครูผู้นิเทศ โดยมีวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญ ให้ความรู้ให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดทำให้ผู้นิเทศเกิดความรู้ความเข้าใจและมีทักษะตรงตามที่ต้องการ รวมทั้งมีความพร้อมในการดำเนินการนิเทศอีกด้วย

2.2 ครูมีความรู้และทักษะในการนิเทศการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้หลังการใช้รูปแบบการนิเทศสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศ เพราะในกระบวนการนิเทศ “TPIE model” ได้มีการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติที่สอดคล้องเหมาะสมไว้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะในขั้นตอนที่ 3 ปฏิบัติการนิเทศ (Implementing) ที่ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การประชุมก่อนการสังเกตการสอน (Pre-observation meeting) 2) การสังเกตการสอน (Observing) 3) การสะท้อนผลการสังเกตการสอน (Reflecting) และ 4) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Sharing) โดยมีการดำเนินการถึง 3 วงรอบเพื่อเป็นการฝึกและทำให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่าครูแกนนำการจัดการศึกษาพิเศษและครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ สามารถทำหน้าที่ได้ทั้งในบทบาทของ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ โดยในวงรอบที่ 1 และ 2 ผู้วิจัยเป็นผู้ดูแลติดตาม ให้คำแนะนำและคอยช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด แต่ในวงรอบที่ 3 ผู้วิจัยจะเป็นเพียงผู้สังเกตการณ์ การปฏิบัติการนิเทศเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักการนิเทศแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Cooperative Professional) ที่ให้ครูมีการแลกเปลี่ยนวิธีสอนเทคนิคการสอนและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ทำให้ครูมีกำลังใจและเข้าใจการทำงานของเพื่อนร่วมวิชาชีพมากยิ่งขึ้น (Lowriendee, 2014, p. 99)

2.3 ครูมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้หลังการใช้รูปแบบการนิเทศสูงกว่าก่อนการใช้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้นี้ “TPIE model” นี้ มีกระบวนการนิเทศที่เหมาะสมทำให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องต่อนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ รวมทั้งช่วยให้ครูมีความรู้และทักษะในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น ช่วยให้ครูมีความเข้าใจธรรมชาติของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้อย่างยิ่งขึ้น ส่งผลให้ครูมีความยินดีและมีความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้ ให้ความสำคัญและมีความรู้สึกเชิงบวกกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้อยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้อง

กับแนวคิดและนโยบายการดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมที่ได้ให้แนวทางในการพัฒนาครูผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยครูจะต้องเข้ารับการพัฒนาให้มีความรู้ ทักษะ ประสิทธิภาพ และมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างเหมาะสมมากยิ่งขึ้น (Office of the basic education commission, 2019, p.19)

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (TPIE model) มุ่งพัฒนาครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการนิเทศ ซึ่งรูปแบบการนิเทศนี้ช่วยพัฒนาให้ครูมีความรู้และทักษะในการจัดการเรียนรู้และการนิเทศสอน รวมทั้งมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ นอกจากนี้รูปแบบการนิเทศนี้ยังพัฒนาครูผู้สอนให้สามารถทำบทบาทได้ทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ โดยมีผู้เชี่ยวชาญในการนิเทศเป็นผู้คอยชี้แนะและให้คำแนะนำ เพื่อให้เกิดความมั่นใจได้ว่าผู้สอนสามารถดำเนินการนิเทศได้ด้วยตนเอง และครูสามารถนำรูปแบบการนิเทศไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน โดยไม่ต้องรอการนิเทศจากศึกษานิเทศก์แต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบ จึงเสนอแนะแบ่งเป็น 2 ประเด็นดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 รูปแบบการนิเทศ TPIE model ทำให้ครูมีความรู้และทักษะในการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นควรนำรูปแบบการนิเทศไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครูกลุ่มอื่น ๆ เช่น ครูผู้ช่วยหรือครูบรรจุใหม่เพราะเป็นกลุ่มที่ต้องการการพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน โดยมีผู้เชี่ยวชาญหรือครูที่มีประสบการณ์ติดตามดูแลอย่างใกล้ชิด และก่อนที่จะนำรูปแบบการนิเทศไปใช้ควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการติดตาม ดูแล การให้คำแนะนำแก่ผู้ที่จะทำหน้าที่เป็นผู้เชี่ยวชาญหรือผู้นิเทศ

1.2 รูปแบบการนิเทศ TPIE model ทำให้ครูมีความรู้และทักษะในการนิเทศการสอน ดังนั้นในการนำรูปแบบการนิเทศไปใช้ควรจัดกลุ่มตามประสบการณ์ทำงานหรือวัยใกล้เคียงกัน เนื่องจากในการสะท้อนผลหลังการสังเกตการสอนครู ที่มีประสบการณ์น้อยอาจไม่กล้าสะท้อนผลการสังเกตการสอนครูที่มีประสบการณ์สูงกว่า ทำให้ไม่ได้ผลการสังเกตการสอนอย่างตรงไปตรงมา

1.3 รูปแบบการนิเทศ TPIE model ทำให้ครูมีความคิดเห็นที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ดังนั้นควรนำรูปแบบการนิเทศนี้ไปใช้กับครูผู้สอนนักเรียนที่มีความพิการประเภทอื่น ๆ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนนักเรียนที่มีความพิการประเภทอื่น ๆ เช่น นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา หรือออทิสติก เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช โดยบัณฑิตวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2560

เอกสารอ้างอิง

- Bureau of special education administration. (2020). *Students with disabilities report classification of education areas* [Online]. Retrieved March 10, 2020, from: <http://www.specialset.bopp.go.th>. (in Thai)
- Glatthorn, A.A. (1984). *Differentiated supervision*. Washington D.C.: Association for Supervision and curriculum development.
- Lowriendee, W. (2014). *Sciences of instructional supervision and coaching professional development: theories, strategies to practices* (12nd Ed.). Nakhon Pathom : Silapakorn University.

- Office of the basic education commission. (2019). *Policy office of the basic education commission fiscal year 2020*. Bangkok : Ministry of education.
- Praphatsanun pengkit. (2015). *Inclusive education*. Mahasarkham: Faculty of Education Mahasarkham University.
- Tongpanich1, P. (2019). *Classroom design and management: teaching model ADDIE model* [Online]. Retrieved June 1, 2019, from <http://adi2learn.blogspot.com/2018/01/addie-model.html>.
- Yuenyong, Y. (2011). The development of a differentiated supervision model to enhance classroom action research competency of teachers in Bangkok Archdiocese Educational Region 5, *Sipakorn Education Research Journal*, 3(1), 196-209. (in Thai)